

Inhoud

Voorwoord	3
2020 in cijfers	3
How to bluff your way into.... Citizen Science	4
Over de gedichten	5
Pesionado's aan zet	6
Omgaan met autisme	8
Bingo en... baklava	10
De stad, de burger en haar wetenschap	12
Met zijn allen op reis naar een unieke ervaring	14
Herbruikbare bekers of wegwerpbekers?	16
Column Saskia Visser	18
Corona Challenge	19
Even voorstellen Vera Verhage	19
Massatoerismequiz	20
Publicaties en presentaties in 2020	22

Over de omslag - Carolyn Ross

I am a British illustrator happily living in Groningen. I draw, sketch, scribble and doodle then develop it using Adobe software. This is usually where I find out what direction it will take, creating is making. I enjoy the slightly odd, the wildly wonderful juxtaposition of meanings and getting to know new subjects, especially in science! This was a fun commission because it was like an illustrator's playground. There is a menagerie of inspiration in the articles, and I think that reflects the nature of the Wetenschapswinkel. It encapsulates a wide variety of perspectives and a strive for finding solutions for the obstacles we all need to overcome across age and culture.

Colofon

De Wetenschapswinkel Courant is een uitgave van de gezamenlijke wetenschapswinkels van de Rijksuniversiteit Groningen.
Mail voor gratis abonnement: tawi@rug.nl

Redactie: De redactie van dit jaar bestond uit: Vincent Hazelhoff, Saskia Visser, Ariska Bonnema en Kim Dumoré

Voorkant: Carolyn Ross

Vormgeving en layout: Bauburo visuele communicatie

Druk: Facilitair Bedrijf RUG, GrafMedia

issn: 1389-8612

Van de meeste besproken projecten zijn rapporten en artikelen verschenen. Deze zijn gratis te downloaden via www.rug.nl/wewi. Mocht u verdere interesse hebben in een van de besproken onderwerpen, neem dan contact op met de betreffende winkel.

Wetenschapswinkels

Bèta Wetenschapswinkel

Nijenborgh 6, 9747 AG Groningen
Karin Ree: c.m.ree@rug.nl / 050 - 36 34132
Karin de Boer: m.k.de.boer@rug.nl / 050 - 36 34686
Henk Mulder: h.a.j.mulder@rug.nl / 050 - 36 34436
science-shop-fse@rug.nl

Wetenschapswinkel Economie & Bedrijfskunde / Careers Company

Postadres: Postbus 800, 9700 AV Groningen
Bezoekadres: Duisenberg Building, Zernikecomplex, Nettelbosje 2, 9747 AE Groningen
febforbusiness@rug.nl / 050 - 36 37182

Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid

Postadres: UMCG, Sector F, Wetenschapswinkel G&V, Postbus 30.001, HPC FA12, 9700 RB Groningen
Bezoekadres: Hanzeplein 1, Gebouw de Brug
Vera Verhage, wetenschapswinkel@umcg.nl

Wetenschapswinkel Onderwijs

Grote Rozenstraat 3, 9712 TG Groningen
Jolien Mouw: j.m.mouw@rug.nl / 050 36 36503
Denise Leidelmeijer: d.f.m.leidelmeijer@rug.nl
050 36 32373

Wetenschapswinkel Taal, Cultuur en Communicatie

Postadres: Postbus 716, 9700 AS Groningen
Bezoekadres: Oude Kijk in 't Jatstraat 26, 9712 EK Groningen
Saskia Visser: tawi@rug.nl / 050 - 36 35271
Vincent Hazelhoff: v.hazelhoff@rug.nl / 050-3637370

Kenniscentrum Filosofie

Oude Boteringestraat 52, 9712 GL Groningen
Marc Pauly: 050 - 36 36948 Ariska Bonnema: kcf@rug.nl

De wetenschapswinkels op internet:

www.rug.nl/wewi

De wetenschapswinkels op Twitter:

[@ScienceShopsRUG](https://twitter.com/ScienceShopsRUG)

De wetenschapswinkels werken samen met:

Green Office Groningen

Visserstraat 47/49, 9712 CT Groningen
Irene Maltagliati: greenoffice@rug.nl / 050 - 36 35358

Wijk Inzet Jongeren Studenten (WIJS), winkelcentrum Paddepoel, Dierenriemstraat 106A.

Locatie Korreweg: Floreshuis Korrewegwijk

Floresplein 19, 9715 HH Groningen

Locatie Centrum: Forum Groningen

Nieuwemarkt 1, 9712 JR Groningen

En toen werd alles anders...

Op 30 en 31 januari 2020 was ik in Brescia, Italië, voor het congres van het SciShops.eu project. Bijzonder om het resultaat te zien van een project dat door de EU was gefinancierd, op basis van een mede met mijn input opgestelde call. Het was zonnig, er waren veel nieuwe wetenschapswinkeliers, met goede presentaties en interessante workshops. De reis via Milaan verliep probleemloos. Er was niets dat erop wees dat in deze regio, Lombardije, drie weken later de eerste Europese Corona-dode zou worden geregistreerd.

Vanaf maart werd ook in Nederland alles anders. Contacten met collega's, studenten en maatschappelijke partners moesten online. We moesten de hoop opgeven dat we het internationale Living Knowledge congres in juni 2020 konden organiseren. Maar na die eerste schok en teleurstelling hebben we allemaal de draad weer opgepakt. Het resultaat ziet u in dit jaarbericht. Waar we konden, ondersteunden we maatschappelijke organisaties die ook te maken kregen met de effecten van de lockdowns. Het Kenniscentrum Fi-

losophie duidde de tijdgeest in korte filmpjes over bijvoorbeeld hamstergedrag of ethische keuzes in ziekenhuizen. Het mbo-maatjesproject, waar de Wetenschapswinkel Onderwijs onderzoek naar doet, werd in deze tijd nog belangrijker.

Maar ook andere projecten liepen door, want overige belangrijke zaken mogen niet ondersneeuwen in de aandacht voor Corona. Dus was er aandacht voor cultuursensitieve ouderenzorg in Veenendam bij de Wetenschapswinkel Taal, Communicatie en Cultuur, werd via de Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid een stem gegeven aan mensen met autisme, was de Bèta-wetenschapswinkel betrokken bij een aantal citizen science-projecten en werkte het Green Office door aan duurzame koffieconsumptie op de RUG. Ik heb respect voor de manier waarop niet alleen mijn collega's, maar ook onze studenten ondanks alle beperkingen hebben doorgepakt.

We hadden in 2020 het 20-jarig bestaan van ons Living Knowledge-netwerk groots willen vieren. Gelukkig konden we in juni wel een webinar organiseren voor onze internationale collega's. Een panel uit Canada, de VS, India en Span-

je liet zien wat de pandemie voor hun werk betekent en er was tijd om bij te praten en vriendschappen te hernieuwen. Zo waren we toch nog een beetje 'jarig'.

In 2021 zal het "echte" congres nog steeds niet kunnen plaatsvinden, dus we moeten nog tot 2022 wachten om al onze collega's in Groningen te verwelkomen. In de tussentijd organiseren we, met onze internationale partners, in 2021 wel een 'online festival', om elkaar niet uit het oog te verliezen. We hopen ook u allemaal snel weer te zien; voor nu veel leesplezier!

Henk Mulder,
Voorzitter Wetenschapswinkels RUG

2020 in cijfers

Statistisch overzicht vragen en projecten 2020

	Vragen	Afgehandelde vragen	Studenten	Medewerkers	Ext. Publicaties	Presentaties & evenementen
Bètawinkel	48	37	75	4	48	34
Kenniscentrum Filosofie	5	5	11	7	21	0
Onderwijs	18	8	14	5	1	2
Economie & Bedrijfskunde	-	-	-	-	-	-
Geneeskunde & Volksgezondheid	21	17	18	4	10	5
Green Office	2	2	2	1	0	18
Taal, Cultuur & Communicatie	50	20	69	3	4	3
Totaal	144	89	189	24	84	62

How to bluff your way into... Citizen Science

Citizen Science is hot, maar wat is het precies? In dit artikel houden we het fenomeen eens kritisch tegen het licht. We kijken met onze wetenschapswinkelervaring naar de voor- en nadelen. En kende u de 10 principes van goede Citizen Science al?

Door Saskia Visser

In Citizen Science, oftewel burgerwetenschap, betrek je vrijwilligers bij wetenschappelijk onderzoek, vaak om data te verzamelen of te ontsluiten. U kent ongetwijfeld de tuinvogeltelling, waarin iedereen in hetzelfde weekend een half uurtje vogels kijkt en doorgeeft wat ze gezien hebben. Dit geeft wetenschappers inzicht in hoe het gaat met onze huis-tuin-en-keukenvogels. De tuinvogeltelling bestaat overigens inmiddels al 18 jaar, dus nieuw kun je het fenomeen niet meer noemen. Afgelopen januari telden door de lockdown wel een recordaantal van 165.000 Nederlanders mee. Een ander voorbeeld van Citizen Science is de digitalisering van de Surinaamse slavenregisters. In vier maanden tijd ontcijferden 1500 vrijwilligers 30.000 pagina's met informatie uit 1830-1863. Het gevolg is dat onderzoekers makkelijker toegang hebben tot deze bronnen, maar ook Surinaamse en Nederlandse burgers op zoek kunnen naar hun tot nu toe onbekend gebleven voorouders.

Snel en goedkoop veel data verzamelen én wetenschap toegankelijk maken

Je ziet aan deze twee voorbeelden wel waarom het aantrekkelijk kan zijn om het publiek te betrekken bij onderzoek. Je kunt snel en goedkoop veel data verzamelen of ontsluiten. Stel je eens voor dat je onderzoekers moet betalen om in 165.000 tuinen de koolmezen en musen te tellen! Bovendien biedt het de kans om een breed publiek te betrekken en bewust te maken van het onderwerp. Iedereen die de rijen namen uit de Surinaamse registers heeft gezien

en ingevoerd, snapt hoe omvangrijk en nietsontziend deze mensenhandel was. Bovendien zijn de tuinvogeltelling en de digitalisatie van de slavenregisters voorbeelden van citizen science met een goede publiekscampagne. Het zijn sympathieke initiatieven waar je als leek gemakkelijk aan mee kunt doen. Zo lijkt de wetenschap ineens veel minder ingewikkeld en ver van je bed.

Door meten tot weten?

Citizen Science heeft dus duidelijk voordelen, maar er zijn ook wel kanttekeningen bij te plaatsen. Door wetenschappers wordt soms beweerd dat vrijwilligers minder betrouwbare resultaten leveren. Heeft mevrouw Vink uit Noordbroek echt 12 heggenmussen in de tuin of waren dat gewoon huismussen? Hoe ingewikkelder je onderzoek, hoe meer kans op onbetrouwbare resultaten. Denk bijvoorbeeld maar aan het digitaliseren van veel oudere teksten dan de 19e-eeuwse van het slavenregister. Dus niet elk onderzoek leent zich voor Citizen Science. Maar met een goede instructie of training en door meerdere vrijwilligers dezelfde data te laten beoordelen, blijkt je meestal wel behoorlijk betrouwbare resultaten te kunnen krijgen.

Een ander nadeel komt uit meer ethische hoek. Als wetenschapper krijg je wel snel en goedkoop veel data tot je beschikking, maar wat hebben de vrijwilligers er eigenlijk aan? Worden ze niet ingezet als moderne slaven, weliswaar op vrijwillige basis, maar toch hard werkend aan iets waar een ander een carrière op kan bouwen? In sommige gevallen ontstaat er ook ongerustheid onder de vrijwilligers, want wat betekenen

de door hen verzamelde data eigenlijk. Stuur bijvoorbeeld iemand eropuit met een setje om de waterkwaliteit in de lokale plas te meten, dan zal hij/zij zich onmiddellijk afvragen: is het wel gezond om hier te zwemmen? Je hoort regelmatig mensen zeggen: "meten is weten", maar dat zet ons op het verkeerde been. De originele lijfspreuk van Heike Kamerlingh Onnes was: "door meten tot weten". De getalnetjes die je meet zeggen op zich niets, het is de interpretatie die je kennis geeft. Wat is normaal, wanneer is het gevaarlijk en waarom eigenlijk? In sommige gevallen gaat het zelfs nog verder en komen mensen door hun vrijwilligerswerk voor de wetenschap in conflict met hun omgeving of raken geheel onbedoeld betrokken in een belangenstrijd. Waterkwaliteit metingen in boerensloten of stroomafwaarts bij een fabriek kunnen slecht vallen en onderlinge verhoudingen flink op scherp zetten. Met als gevolg dat de weg naar verbeteringen lang wordt.

Hoe doe je het goed of beter?

De bovengenoemde nadelen hoeven niet af te schrikken, maar hopelijk zorgen ze er wel voor dat je goed nadenkt voordat je eraan begint. De European Citizen Science Association heeft 10 regels opgesteld waar een project aan zou moeten voldoen. Die vormen samen een handige checklist om elk plan te verbeteren.

Lijkt Citizen Science op traditioneel wetenschapswinkelwerk?

Ook bij de RUG zijn er steeds meer Citizen Science projecten, van Red de nacht tot het Sonttolregister. Ook de wetenschapswinkels waren al ruim 15 jaar geleden initiatiefnemers van Citizen Science met het project Scheuren niet zeuren. Daarbij werden in Loppersum scheurmeters geïnstalleerd waar de inwoners foto's van konden nemen om schade na aardbevingen te kunnen

bewijzen. Zo werd er voor het eerst serieus aandacht gevraagd voor het aardbevingsprobleem bij de NAM en de provincie.

Sommige aspecten van Citizen Science zijn herkenbaar voor alle wetenschapswinkelprojecten: Het omgaan met verschillende belangen, ongeruste én betrokken burgers en zorgen voor een laagdrempelige kennismaking met de wetenschap. Toch zijn er ook verschillen. Die zitten vooral in de rol van onze studenten. Meestal zijn zij onze vrijwillige onderzoekers die de data verzamelen, maar ze kunnen ook burgers helpen om eigen data te verzamelen en te interpreteren. Studenten hebben immers een basis in de wetenschap en een hart voor de maatschappij of juist andersom. Dat maakt hen onze ideale en zeer waardeerde verbinders.

Tot slot kunnen we constateren dat wetenschapswinkels zich aan alle 10 principes houden. Daarmee vallen we, zoals ik onlangs uit een internationale workshop begreep, in de categorie "Extreme Citizen Science". Dat wil namelijk zeggen dat burgers van begin tot eind betrokken zijn bij projecten, zo 'extreem' dat ze zelfs bepalen welke vraag centraal moet staan. Dat is een stap verder dan

de traditionele Citizen Science waarbij de vraag uit de wetenschap komt. Het lijkt erop dat de burgerwetenschap

daarmee het wetenschapswinkelconcept opnieuw heeft ontdekt. Dan moet het toch wel een goed idee zijn!

10 principes van Citizen Science

(verkort en in eigen woorden)

- 1 Burgers zijn actief betrokken, mogelijk in verschillende rollen
- 2 Het project heeft een wetenschappelijk resultaat
- 3 Burgers en wetenschappers profiteren beide
- 4 Burgers kunnen deelnemen aan alle fasen van het onderzoek, als ze dat wensen
- 5 Burgers worden goed geïnformeerd over de resultaten
- 6 Het project heeft een betrouwbare opzet
- 7 De data en resultaten zijn openbaar toegankelijk
- 8 De betrokkenheid van burgers wordt genoemd in publicaties
- 9 Er vindt een goede evaluatie plaats met alle betrokkenen
- 10 Juridische en ethische aspecten worden goed meegewogen

Over de gedichten

Esmé van den boom

Ik ben Esmé van den Boom, schrijver, schrijfdocent en literair programmamaker. Eind 2019 kwam mijn debuutbundel uit, *Eigen Kamers* (Uitgeverij Passage), waarvoor ik gedichtend schreef op basis van interviews met Groningse vrouwen over hun perspectief op de toekomst. Voor mij is lezen en literatuur een manier om de wereld beter te begrijpen - evenals dat wetenschappelijk onderzoek dat is. Als huisdichter van de RUG in academisch jaar 2016-2017 mocht ik mij helemaal aan het begin van mijn schrijverschap al bezighouden met het vertalen van onderzoek naar poëzie. Met mijn gedichten voor de projecten van de Wetenschapswinkels hoop ik deze uiteenlopende, nieuwsgierigmakende onderzoeken op een talige manier te illustreren.

Pensionado's aan zet

Een zoektocht naar het succes van een maatjesproject

Na een jarenlange stijgende lijn lijkt het tij gekeerd: mbo-studenten halen minder vaak een diploma. Tegelijkertijd stijgt het percentage voortijdig schoolverlaters binnen het mbo. Een zorgelijke landelijke trend. Toch laten successen op regionale schaal zien dat er hoop gloort aan de horizon. Maatje op Maat, een begeleidingsdienst van Landstede Groep in de regio Zwolle, is zo'n succesproject. Maar wat maakt deze dienst zo succesvol en hoe kunnen we dit succes laten groeien? Yanelis Botman-Jimenez onderzocht dit voor haar masterstage en -scriptie in het kader van de mastertrack 'Youth 0-21, Society and Policy' aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Door Denise Leidelmeijer

Maatje op Maat

Zestien jaar geleden is Landstede Groep 'Maatje op Maat' begonnen als project om schooluitval onder studenten te verminderen en doorstroom te bevorderen door studenten te koppelen aan (volwassen) maatjes; oud-medewerkers van Landstede die met pensioen waren en als vrijwilliger betrokken wilden blijven bij de organisatie. Wat bleek? De uitval onder de deelnemende studenten was inderdaad laag en het slagingspercentage hoog.

Het onderzoek

Maar wat maakt deze interventie zo succesvol? Nieke Jansen, projectleider van

Maatje op Maat, klopte aan bij de Wetenschapswinkel Onderwijs voor ondersteuning in het onderzoek naar de succesfactoren van dit goedlopende project. Student Yanelis Botman-Jimenez zocht het voor hen uit. Yanelis' aanpak bestond onder andere uit het interviewen van de belanghebbenden: studenten, volwassen maatjes, studentadviseurs, coaches en ook stafmedewerkers van Landstede Groep.

Yanelis: "Het was geweldig om alle betrokken mensen te leren kennen en om hun verhalen te horen over hoe betekenisvol Maatje op Maat voor ieder van hen is. Eén van de dingen die bijzondere indruk op mij maakte was de persoonlijke band tussen de student en zijn volwassen maatje. Het (volwassen) maatje was

er niet alleen bij schoolopdrachten, maar hij creëerde ook een speciale band met zijn maatje (de student)."

Maatschappelijke impact

Op het moment van publicatie van dit jaarbericht is het onderzoek nog niet afgerond. Maar wat vaststaat, en opnieuw blijkt uit de eerste resultaten van Yanelis' onderzoek, is dat het hebben van een (volwassen) maatje via Maatje op Maat veel betekent voor de deelnemende studenten. De studenten ervaren minder persoonlijke en schoolgerelateerde stress, hebben hogere schoolprestaties en een verlaagde kans op schooluitval. De interesse voor Maatje op Maat is groot. Nieke Jansen: "Tot in Finland zijn er scholen die het concept overnemen. Als

we meer zicht hebben op de succes- en faalfactoren van de aanpak kunnen we onze eigen aanpak versterken en daarmee ook andere scholen nog beter op weg helpen." Zodra de uitkomsten van het onderzoek van Yanelis beschikbaar zijn, worden ze gelijk gebruikt om het Maatje op Maat project nóg beter te maken.

Positieve samenwerking

Beide partijen kijken positief terug op

de samenwerking. Nieke Jansen: "In het late voorjaar van 2020 legden we contact met de wetenschapswinkel Onderwijs, die vervolgens voortvarend op zoek ging naar een student die niet alleen om kan gaan met de complexiteit van veel actoren en data kan organiseren die van waarde zijn, maar ook goed kan doorvragen op thema's die fragiel en persoonlijk zijn. Daarin slaagde de wetenschapswinkel snel, ondanks de hindernissen

als gevolg van Covid-19." Ook de samenwerking met Yanelis verliep heel soepel: "Vanaf het begin was Yanelis erg enthousiast over Maatje op Maat en pakte ze haar onderzoekstaak heel professioneel en consequent op. Zij heeft haar wetenschappelijke aanpak kunnen uitvoeren met een grote dosis professionaliteit en flexibiliteit, ondanks de beperkingen van Covid-19. Door zowel haar persoonlijke aanpak als haar professionele uitstraling kon ze haar onderzoek uitvoeren en de nodige data verzamelen. Waar mogelijk, heeft ze persoonlijk haar interviews uitgevoerd en anders via de elektronische beschikbare middelen. Door de manier waarop Yanelis zich heeft geprofileerd, kon zij op enthousiaste medewerking rekenen. Er waren genoeg collega's als ook maatjes en studenten die bereid waren om aan het onderzoek mee te werken." Deze positieve indruk blijkt wederzijds: Yanelis: "Al vanaf het allereerste begin heb ik me erg gesteund gevoeld door de staf van Landstede Groep, Maatje op Maat coördinator Nabil Sahhar, communicatieadviseur Bettie Vellinga, alle participanten en mijn thesisbegeleider, Pauline Schreuder. Zonder hun medewerking zou het een grotere uitdaging zijn geweest om het onderzoek te voltooien."

Een telefoongesprek. De koffie is gezet, zegt hij, er is alle tijd vandaag, je mag het ook laten als het je niet schikt. Of ze gaat of thuisblijft maakt niet uit: hij is er aan zijn keukentafel is de groene stoel haar favoriet, de kop zou er al staan als ze kwam.

Thuis is het vol, er zijn drie schreeuwende broers die iets roepen over een gejatte scooter en wie ervoor zal moeten - de rest hoort ze niet meer, ze trekt de deur van haar kamer dicht, aan haar bureautje is plots de groene stoel verschenen in de lucht een zweem van koffie, haar tas staat open uit haar koptelefoon (vergeten op pauze te zetten) zingt Justin Bieber over volhouden, ze zet de muziek uit, niet meer nodig. Ze weet het al. Ze kan beginnen.

Esmé van den Boom

Omgaan met autisme

“Op school had ik het moeilijk, thuis kon ik meepraten over wat er in de NRC stond. Daar werd ik aangesproken op mijn talenten”

Als je altijd het gevoel hebt dat je ‘anders’ bent, maar niet precies weet hóe je anders bent, dan kun je letterlijk en figuurlijk vastlopen. Voor veel mensen met autisme, wordt het gevoel van ‘anders zijn’ als erg lastig ervaren. Daarnaast is onze samenleving niet ingesteld op mensen die anders zijn waardoor het leven van mensen met autisme er ook niet makkelijker op wordt. Het citaat in de titel is afkomstig van Douwe, nu een student Neerlandistiek. Hij geeft aan dat hij als jongere met autisme het moeilijk had op school. Hierdoor ontwikkelde hij zich niet goed (zie ook kader 1). Deze en andere persoonlijke ervaringen met autisme heeft hij gebruikt in zijn afstudeeronderzoek naar de ontwikkeling van een autismevriendelijke website.

Door Annemieke Visser en Vera Verhage

Autisme als wegwijzer

Douwe is heel open over zijn autisme en alles wat daar bij komt kijken, maar sommige mensen zijn geneigd hun autisme te camoufleren in plaats van er openlijk over te praten. Dit staat een optimale participatie en een plezierig leven in de weg. De uitdaging is daarom om de diagnose autisme, zowel door mensen zelf als door hun naasten en begeleiders, als een ‘wegwijzer’ te gebruiken.

Om meer kennis op te doen over hoe deze ‘wegwijzer’ eruit zou kunnen zien, zijn in het afgelopen jaar twee belangrijke initiatieven ondernomen waar studenten van de Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid bij betrokken waren (zie kader 2). Het eerste project ‘De sensatie van een goed leven’ (SGL) biedt ondersteuning bij het creëren van een optimale prikkelbalans bij mensen met autisme en een verstandelijke beperking. Het tweede project ‘WerkWeb-Autisme’ (WWA), richt zich op het bieden van ondersteuning aan mensen met autisme die aan het werk willen blijven of op zoek zijn naar een studie of werk. Beide initiatieven zijn uitgevoerd door de unit Toegepast GezondheidsOnderzoek (TGO) en de Wetenschapswinkel Geneeskunde & Volksgezondheid.

Een andere beleving van de wereld om je heen

Bij mensen met autisme werkt het brein anders, de omgeving en prikkels worden anders ervaren. Om het extra ingewikkeld te maken: de prikkelverwerking verloopt ook nog eens bij iedereen anders. Het project SGL had als doel om kennis te ontwikkelen over de prikkelverwerking bij deze groep mensen en over manieren om de prikkelverwerking positief te beïnvloeden. In het project werd er kennis uitgewisseld tussen (ervarings)deskundigen: mensen met autisme, hun familie of vrienden, en hun begeleiders. Aan de hand van deze informatie werd besloten om een website te ontwikkelen, zodat de informatie over prikkelverwerking ook met andere mensen in dezelfde situatie gedeeld kon worden. Op deze website, [Sensodate.nl](http://www.sensodate.nl), komt ervaringskennis, praktijkkennis en wetenschappelijke kennis samen. De website is bedoeld voor mensen met autisme zelf, maar vooral ook voor hun ouders, begeleiders en leerkrachten. Als zij beter begrijpen hoe deze mensen prikkels ervaren, kunnen ze ook meer voor hen betekenen.

Aan het werk

Een grote groep mensen met autisme heeft geen betaald werk. Van de mensen met autisme die wel werk hebben,

Levenswijsheid

*op een dorre akker
drink je je schip leeg
wie ben je
waar ga je heen
volg het water
tot je bij de zee bent [DW]*

Het leren, het jezelf maximaal kunnen ontwikkelen, het ontdekken van je eigen talenten, is een recht en geen plicht. Het onderdrukken van wie we zijn geeft littekens voor het leven. Uiteindelijk heb ik mij door dat onderwijs heen weten te worstelen, op die dorre akker heb ik mijn schip leeggedronken, maar er zijn zoveel lotgenoten die daar niet in slagen, die thuis komen te zitten en een boze leerplichtambtenaar op bezoek krijgen. Terwijl de oplossing vaak zo voor de hand ligt: volg de ontwikkeling van de leerling in plaats van de lesmethode, volg het water tot je bij de zee bent. En wat mij betreft zou de ‘leerplicht’ een plicht moeten zijn van de staat om, onder welke omstandigheden dan ook, de maximale ontwikkelingscapaciteit van onderdanen te faciliteren en te stimuleren in plaats van dat het een plicht van haar onderdanen is om naar school te gaan.

Douwe, Student Neerlandistiek en ervaringsdeskundige

houdt een groot deel het minder lang vol of werkt onder hun opleidingsniveau. Terwijl het hebben van fijn werk ook voor hen belangrijk is. Daarom is er binnen het project ‘WerkWeb-Autisme’ gewerkt aan een website: www.werkwebautisme.nl. De website bevat informatie over studeren met autisme, behouden van werk en informatie over wat te doen als je geen werk of studie hebt. Alle mensen

van 15 jaar en ouder met autisme die willen studeren, werk vinden of hun werk willen behouden, kunnen op de website terecht, maar de website is vooral ook voor de mensen die niet altijd begrijpen wat er omgaat bij mensen met autisme: familie, vrienden, docenten, medestudenten, collega’s en werkgevers. Ook is er een WERKboek ontwikkeld, wat mensen met autisme, hun jobcoaches en loopbaanbegeleiders ondersteunt bij het zoeken naar een geschikte functie, hen voorbereidt op een sollicitatiegesprek en in het opdoen van werkervaring. Het belangrijkste deel van de website bestaat uit het Persoonlijk Ontwikkel Profiel (POP) dat gratis te gebruiken is door een account aan te maken. Het POP is bedoeld om inzicht te krijgen in wat voor werk bij iemand past en wat er eventueel kan worden gedaan om het werken makkelijker te maken.

Wetenschappelijke kennis vertalen naar de praktijk

In beide onderzoeken is gebruik gemaakt

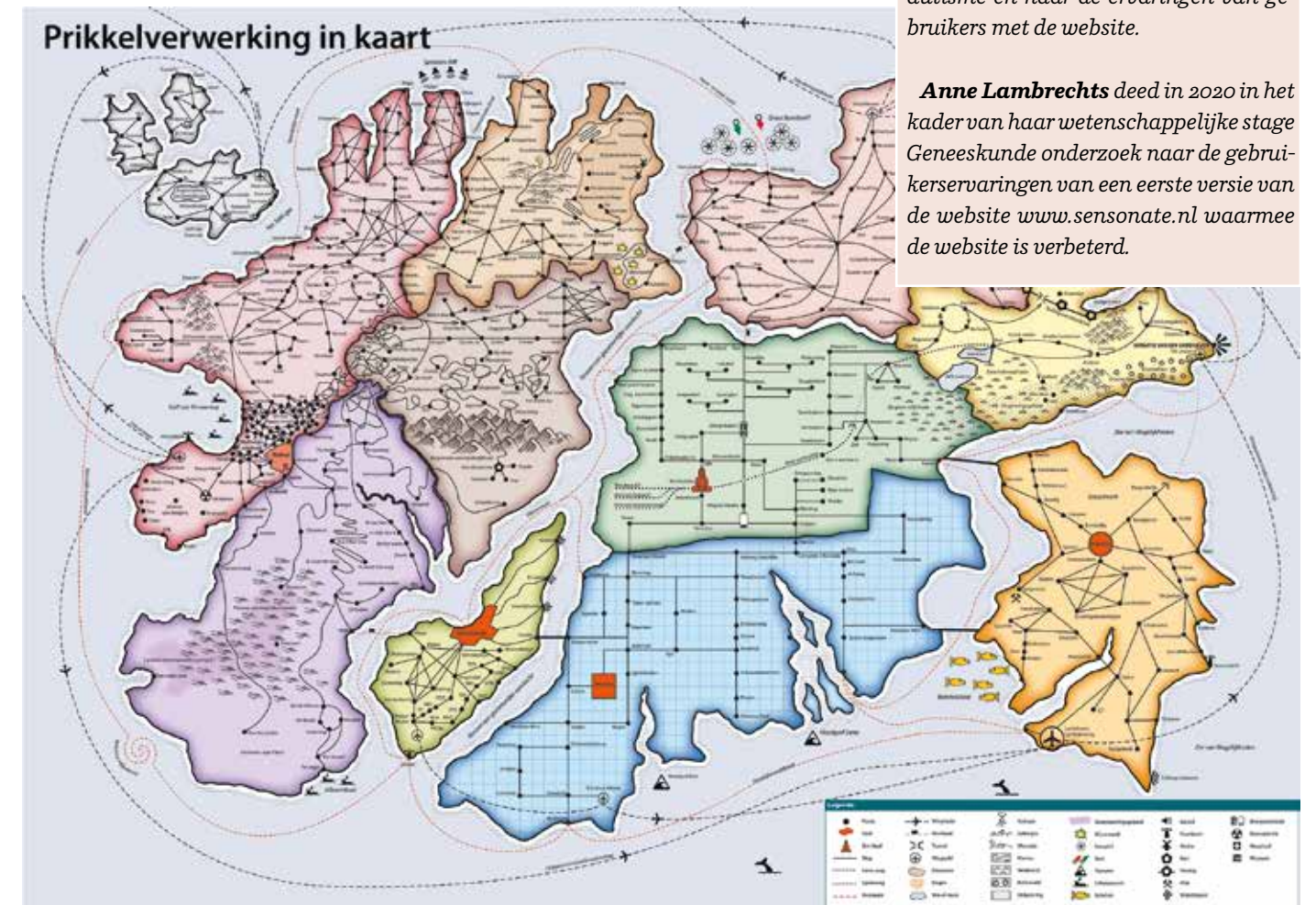
van ervaringskennis: kennis uit de dagelijkse praktijk en wetenschappelijke kennis. Volgens de methode van participatief actieonderzoek werd met alle betrokken partijen kennis opgedaan en omgezet in concrete verbeteringen voor zorg en welzijn. Dit gaat in eerste instantie om mensen met autisme en een verstandelijke beperking, maar ook hun ouders, familieleden en begeleiders, zorgprofessionals, onderzoekers en studenten. In meerdere bijeenkomsten is kennis gedeeld en is gezamenlijk gezocht naar oplossingen, waar onder andere eerdergenoemde websites uit voort zijn gekomen. Vanuit de Wetenschapswinkel hebben de genoemde vier studenten hier een belangrijke bijdrage aan geleverd. Ze hebben naar eigen zeggen binnen dit project veel geleerd over een aandoening waar ze in veel gevallen in hun latere carrière mee in aanraking kunnen komen. Ze hebben ieder op hun eigen wijze de stem laten horen van de mensen om wie het gaat (zie kader 2 voor de specifieke bijdrage van elke student).

Simone Theunissen, student Ontwikkelingspsychologie, deed in 2018 onderzoek naar prikkelverwerkingsproblemen bij mensen met autisme en een verstandelijke beperking. De verschillen in prikkelverwerkingsproblemen tussen betrokken en contexten heeft belangrijke input geleverd voor het bieden van tips voor goede communicatie en samenwerking tussen betrokkenen.

Douwe Wilts volgde in 2019-2020 met zijn afstudeerstage voor de Master Neerlandistiek. Als ervaringsdeskundige leverde hij een belangrijke bijdrage aan het schrijven van autismevriendelijke informatie voor de website en door het vertellen van zijn aangrijpende levensverhaal tijdens symposia.

Daniëlle Bunt deed in 2019-2020 voor haar wetenschappelijke stage voor Geneeskunde een deelonderzoek naar de bijdrage van de inmiddels gelanceerde website www.werkwebautisme.nl aan de arbeidsgereedheid van mensen met autisme en naar de ervaringen van gebruikers met de website.

Anne Lambrechts deed in 2020 in het kader van haar wetenschappelijke stage Geneeskunde onderzoek naar de gebruikerservaringen van een eerste versie van de website www.sensodate.nl waarmee de website is verbeterd.

Bingo en... baklava

De informatiebijeenkomst in de moskee, met dr. Tilman Lanz

Cultuursensitieve zorgbehoeften van Turks-Nederlandse ouderen in Veendam

Ouderen met een migratieachtergrond ervaren moeite met de overstap naar een zorginstelling. Dat geldt ook voor Turkse ouderen in het Groningse Veendam. Welke cultuurspecifieke zorgbehoeften zijn er bij deze groep ouderen? 15 studenten van de opleiding Minorities & Multilingualism zochten het uit.

Door Vincent Hazelhoff

Een Turkse enclave in Veendam

In de jaren '60 en '70 komt een grote groep arbeidsmigranten uit Marokko en Turkije naar Nederland om in de Twentse textiel fabrieken, de Rotterdamse haven, of de Oost-Groningse baksteen- of strokartonfabrieken te werken. Veel Turkse gastarbeiders vestigen zich tijdelijk in Veendam. Een groot deel van deze gemeenschap is in Nederland blijven wo-

nen, heeft er kinderen en kleinkinderen gekregen, en zijn er oud en gelukkig geworden. Inmiddels telt Veendam zo'n 3000 inwoners met een Turkse achtergrond.

Na jaren van goede gezondheid komen deze mensen nu in een levensfase waarin de onvermijdelijke vraag centraal staat: wie gaat er voor mij zorgen als ik het zelf niet meer kan? Binnen de Turkse gemeenschap was het altijd de norm dat de familie voor de ouderen zorgt, maar

ook hier veranderen de opvattingen over ouderenzorg. Het merendeel van de tweede (en derde) generatie Turkse Nederlanders werkt inmiddels en kunnen zelf de zorg voor hun ouders niet meer dragen. De volgende stap – naar een vorm van geïnstitutionaliseerde zorg – is een stap die voor Nederlandse ouderen al moeilijk is. Voor ouderen met een migratieachtergrond wordt een dergelijke stap alleen nog maar groter door het verschil in taal, cultuur en geloof. Kinderen en kleinkinderen hebben reële angst dat ouderen zichzelf verwaarlozen, omdat ze de stap naar geïnstitutionaliseerde zorg niet durven maken. Hoe kunnen we die stap kleiner maken?

Toren van Babylon?

Esin Narman en Ilknur Eraslan zijn twee vrouwen van de tweede generatie Turks-Nederlandse Veendammers. In 2019 richtten zij de stichting Multiculturele Vrouwen Veendam op, om vrouwen met diverse achtergronden te activeren en te stimuleren iets goeds te doen voor de Veendammers en hun omgeving. De stichting kwam in 2019 in contact met de Wetenschapswinkel Taal, Cultuur en Communicatie met bovenstaand vraagstuk. Samen formuleerden ze de onderzoeksvraag: welke cultuurspecifieke zorgbehoeften zijn er binnen de Turks-Nederlandse ouderen in Veendam?

De groep vond in dr. Tilman Lanz, docent en onderzoeker bij de Faculteit der Letteren, een ideale projectpartner. Niet alleen was Tilman gespecialiseerd in migratievraagstukken, hij gaf ook nog eens les aan 15 studenten die de interview-vaardigheden moesten leren. Ilknur en Esin legden het contact met de ouderen die aan het onderzoek mee wilden doen. Tilman zorgde ervoor dat de studenten in paren de interviews bij de ouderen thuis afnamen. Dat ging niet altijd zo gemakkelijk: veel ouderen spraken de Nederlandse taal niet en moesten met tussenkomst van een tolk geïnterviewd worden. Dat maakte het onderzoek tot een toren van Babylon, waarin Turks, Nederlands en Engels elkaar afwisselden en door elkaar liepen. Voor de studenten was het een leerzame periode: ze manoeuvreerden zich binnen een cultureel en sociaal zeer divers speelveld, en deden zo belangrijke nieuwe omgangs- en gespreksvormen op.

Constructieve ouderen

De 15 studenten interviewden in totaal 52 ouderen over hun behoeften. Uit deze interviews kwam verrassend genoeg naar voren dat ouderen op zich een overstap naar een Nederlandse zorginstelling wel zien zitten, maar dat ze bang zijn dat ze zich niet kunnen uiten in de Nederlandse taal, en dat hun behoeften rondom hun geloof en hun culturele opvattingen door het zorgpersoneel niet serieus genomen wordt. Veel ouderen geven aan dat zij hun (klein)kinderen graag dichtbij willen hebben, en het con-

tact met de (geloofs)gemeenschap niet willen verliezen als zij naar een zorginstelling gaan.

De Turkse ouderen hebben de indruk dat juist het betrekken van de familie en de gemeenschap een drempelverlagend effect kan hebben op de stap naar institutionele zorg. Als je de familie intensief in het zorgproces betrekt, door ze bijvoorbeeld als tolk te laten optreden, neemt dat een deel van de angst voor het onbekende weg. De ouderen hebben tevens een constructieve oplossing bedacht voor het overbruggen van de culturele en religieuze kloof: goede voorlichting onder zorgbestuurders en zorgpersoneel gaat islamofobie en xenofobie tegen. Een vervolgonderzoek over cultuurspecifieke zorg onder zorgbestuurders en -verleners is gewenst, omdat het dit onderzoek meer in perspectief zet en beide kanten van het verhaal toont.

Vragen die bij de wetenschapswinkels binnenkomen zijn vaak een eerste indicatie voor problemen die later op grotere schaal aan het licht komen. Het is daarom extra belangrijk om goede zorg voor ouderen met een migratieachtergrond zo snel mogelijk en op een constructieve manier op te lossen. Iedere oudere in Nederland verdient immers een zorgeloze oude dag.

CULTUURSENSITIEVE ZORG IN VEENDAM

HET ONDERZOEK

Welke zorgbehoeften hebben Turks-Nederlandse ouderen in Veendam?

15 studenten
36 interviews
52 ouderen

15%
Van de Veendammers hebben een Turkse achtergrond

DE CONCLUSIES

"Onze ouderen willen best graag naar een zorginstelling, maar ze zijn bang dat ze zich niet kunnen uiten in de Nederlandse taal"

"Onze ouders hechten veel waarde aan familie en de gemeenschap, óók straks in een zorginstelling"

"Veel van onze ouderen zijn bang dat hun religieuze behoeften door zorgverleners niet serieus genomen worden."

DE AANBEVELINGEN

- 1** Betrek de familie op een intensieve manier in het zorgproces
- 2** Zorg voor goede voorlichting om islamofobie tegen te gaan.
- 3** Vermijd specifieke taal of regel een tolk (bijv. een familielid)
- 4** Inventariseer of iemand ook goed thuis verzorgd kan worden

RUO Wetenschapswinkels / rijksuniversiteit groningen Volledige rapport:

Laat me je een verhaal vertellen de reizen die ik maakte, een achterlaten van de blauwste zee voor het kanaal het kanaal voor de blauwe zee, opnieuw mijn oude hart geen verhaal van een leven op drift ik ben niet zonder voet aan wal, eerder dubbel verankerd

Zuster, ik wil je mijn verhaal vertellen het eten uit mijn kleine keuken zal ik je meegeven voor je man en je kinderen, ik zie dat jij voedt en wast zoals ik voedde en waste en zorgde dat ik in de bakstenen de mozaïeken vond dit is mijn dochter, zuster, zij kan je vertellen van de blauwe zeeën en de verhalen die niet verloren mogen gaan in een taal die jij verstaat

Esmé van den Boom

De stad, de burger en haar wetenschap

We schrijven dit Jaarbericht ten tijde van de coronacrisis. Dit is een door wetenschap geregeerde tijd. Welk beeld van de wetenschap zal bij de burger beklijven? Dat van de redder door onderbouwde maatregelen en snelle vaccinontwikkeling? Dat van autoritaire getallenridders? Dat van snoepwinkel voor complotdenkers? Het zijn spannende tijden op het raakvlak van wetenschap en samenleving.

Door Karin Ree en Karin de Boer

Ondertussen werken studenten voor de wetenschapswinkel dapper door. Het contact met maatschappelijke vraagstellers en stageverleners is meestal beperkt tot het beeldscherm. Dat is jammer, want dat is de sjeu van winkelprojecten, maar het is niet anders. Diep respect voor onze studenten is op zijn plaats.

Een opvallend thema in de actuele projecten is de kwaliteit van leven in en rond de stad. Een opbeurend thema, want het stimuleert om onderzoek te doen en na te denken over de toekomst van je leefomgeving na de lockdown, in de vrijheid waar we allemaal naar snakken. De projecten bieden ook perspectief op manieren waarop wetenschap voor burgers en ook samen met burgers kan werken. Een paar voorbeelden.

Droge voeten

Het klimaat verandert, er komen periodes van grote droogte en periodes van hevige regenval. Dat vergt een andere omgang met water. In plaats van kanaliseren en snel wegpompen ligt de

uitdaging in wateropslag (berging). De stad Groningen ligt geologisch in het putje van de Hondsrug, dus de uitdaging wordt hier extra gevoeld. Gelukkig is de stad omringd door een gordel van laagveengebieden die zich lenen voor waterberging. Dat lijkt echter te botsen met de andere functies van die gebieden, zoals landbouw of natuurwaarden. Moet een hoogwaardig natuurgebied als de Onlanden worden opgeofferd voor de droge voeten van de Stad? Of zijn er andere gebieden of functiecombinaties in een gebied mogelijk?

Maaïke van Bodegom onderzoekt dit dilemma in haar SBP stage (Science, Business & Policy) bij Natuurmonumenten. Ze bracht de belangen en mogelijkheden van een groot scala van betrokkenen (stakeholders) in kaart. Dat is een van de functies die een project voor de wetenschapswinkel kan hebben: een stem geven aan de diverse betrokkenen en een afweging van wensen en oplossingen mogelijk maken. Dat is Maaïke in dit project uitstekend gelukt. Ze liet zien dat het waterbeheer niet alle pijlen op een enkel gebied

moet richten, zoals de Onlanden. De waterhuishouding in de Laagveengordel vormt één geheel. In het hele gebied van Leekstermeer tot Schildmeer zijn diverse vormen van waardevolle natuurnatuur mogelijk die kunnen zorgen voor een klimaatbestendige oplossing.

Natuur in de stad, spin in het web

Corona geeft een enorme boost aan wandelen en het ontdekken van natuur in de stad en haar omgeving. Dat is een mooie opsteker voor het onderzoek naar evolutie in de stad, waarover wij met een groot consortium van organisaties onderzoek opzetten (Evoscope). Spin-City, een citizen science project van de universiteit van Gent wordt internationaal uitgerold en onze universiteit doet daaraan mee. Kunnen we via de waarnemingen door burgers inzicht krijgen in de manier waarop kruisspinnen veranderen om te kunnen overleven in de stedelijke omgeving? Studenten Nivard Boersma (biologie) en Fionn Ferreira (scheikunde) hebben een eerste verkenning gemaakt op een route van de stad Groningen naar Vosbergen (Eelde) om de spinnen en hun webben

in kaart te brengen. De start van een meerjarig netwerk van onderzoekers, burgers en spinnen.

Schone lucht (en meer)

Burgerwetenschap (citizen science) zit in de lift. Kunnen burgers door eigen waarnemingen en metingen leren over hun eigen leefomgeving? Kunnen ze die daardoor verbeteren? Of kunnen wetenschappers en burgers onderling hun expertise versterken? Het onderzoek naar natuur in de stad is al genoemd. Ik ben ervan overtuigd dat dit niet kan zonder de kennis van burgers en dat de bevindingen daardoor ook veel meer waarde zullen hebben voor de leefbaarheid van de stad.

Burgerwetenschap is ook het doel van de Meet-o-theek, een samenwerking tussen de universiteit en het Groninger Forum. In 2020 is een succesvolle start gemaakt met een meetcampagne van

fijnstof in de buitenlucht in het Noorden. Campagnes over lichtvervuiling, hittestress en biodiversiteit staan op stapel. Studenten van Technische Bedrijfskunde en van Materiaalwetenschappen werken via de wetenschapswinkel onder meer aan het ontwikkelen van (betaalbare) meetapparatuur.

Leerzaam was ook het project dat een groep studenten uitvoerde voor de gemeente Zwolle. In de wijk Stadshagen meten burgers de luchtkwaliteit met sensoren. Zwolle heeft de ambitie om Smart City te worden en het stedelijk beleid te funderen met "big data". De studenten kregen de taak om de analysesresultaten te interpreteren. Dat ging niet zonder frustratie: de sensoren die sinds 2018 in gebruik waren, bleken niet betrouwbaar en waren recent vervangen. De resultaten gaven een indicatie van problemen zoals neerslag van vuil.

Is dit ontmoedigend voor citizen science? Welnee, het is heel goed dat duidelijk wordt dat wetenschap, door burgers en professionals, een kwestie is van proberen en mislukken, vallen en opstaan. Dat zie je zelden in de publiciteit, maar het lijkt me de beste manier om de kloof tussen burgers en wetenschap te overbruggen.

Vrijheid op de vierkante meter

Jaarlijks kiezen of bewerken we voor dit Jaarbericht een gedicht. Ditmaal is dat een (anoniem) burgergedicht, dat ik op mijn dagelijkse corona ommetje door de wijk tegenkom.

*het gras is blauw
de lucht is groen
vissen op het water
en een kikker vangt een hoen
jong en oud droomt hier overdag
dit is namelijk ons bankje
het bankje waar alles mag*

Karin Ree

Illustratie: Sjoerd Dillingh

Natuurgebied De Onlanden
Foto: Shutterstock

Met zijn allen op reis naar een unieke ervaring

Het Kenniscentrum Filosofie, de wetenschapswinkel van de faculteit Wijsbegeerte, sponsort elk jaar een studentenproject. Dit jaar is dat het project van Jos Spijkerman. Voor het vak Filosofische Interventies bedacht hij Afzichtkaarten. Dankzij Sustainable Society en de Faculteit Wijsbegeerte zijn deze kaarten gedrukt en verspreid om zo op een ludieke manier het probleem van massatoerisme aan te kaarten.

Door Ariska Bonnema & Jos Spijkerman

Je kent het wel: Je gaat op vakantie en verheugt je op alle prachtige plekken die je gaat bezoeken. De schitterende natuurgebieden, de ruïnes en dat ene museum. Maar eenmaal aangekomen blijkt dat je niet de enige bent. Samen met jou zijn er nog duizend mensen die net toevallig vandaag een bezoekje brengen aan dat ene natuurgebied. Morgen sta je drie uur in de rij om de stokoude ruïnes te bezichtigen en overmorgen blijkt dat het museum voor die dag al volgeboekt is. En als je écht pech hebt, zit je hotel ook nog eens vol Nederlanders. Het zijn problemen van de moderne toerist, hunkerend naar een authentieke ervaring. Maar is zo'n ervaring eigenlijk nog wel mogelijk?

Ansichtkaarten?

Als je ansichtkaarten moet geloven is een authentieke ervaring zeker mogelijk. Op elke toeristische plek kun je immers wel ansichtkaarten kopen met daarop de hoogtepunten van de stad, de natuur of een mooi schilderij. Wat het onderwerp ook is, één ding hebben de kaarten gemeen: er is geen toerist in velden of wegen te bekennen. De teleurstelling is dan ook groot als je zelf op plaats X komt en blijkt dat het er stikt van de toeristen. Het is niet onlogisch, je trekt natuurlijk geen bezoekers door de lelijke kant van de reis te benadrukken. Maar dat is wel belangrijk! Want het risico is dat we het toerisme probleem negeren. Steden bezwijken inmiddels onder de massa's toeristen en

worden zo minder leefbaar voor bewoners. Het is dus tijd voor een ander geluid. Het toerisme probleem moet bespreekbaar worden. Het is tijd voor Afzichtkaarten.

Afzichtkaarten!

Afzichtkaarten laten zien hoe het écht is om naar een toeristische trekpleister te gaan. Op de kaart staan niet alleen de mooie natuur en gebouwen, maar vooral ook heel veel mensen. Net als in het echt. Zou je zo'n kaart ook versturen naar je familie? Of liever niet? Niemand denkt graag na over de negatieve kanten van reizen. Als het aan jou ligt zouden al die toeristen dan ook lekker terug mogen naar hun eigen woonplaats. Behalve jijzelf, want dan heb jij de kans op een écht authentieke ervaring.

Al in 1958 beschreef filosoof en schrijver Hans Magnus Enzensberger deze toeristische drang om toerisme te vermijden. Het is namelijk, zo beweert hij, een noodzakelijke drijfveer van de toerisme-industrie. Sinds haar opkomst draait deze in-

dustrie dus al grotendeels op de wens van toeristen om andere toeristen te ontlopen. We kennen allemaal de citytour die wordt verkocht als rondleiding langs de niet-toeristische hidden gems. Zo'n off the beaten track citytour is natuurlijk zelf ook een toeristische onderneming; het is een citytour, wat nou 'niet-toeristisch'? Onze kritische houding tegenover andere toeristen helpt de toeristische industrie dus eigenlijk met groeien. Kortom, er is sprake van een toeristische paradox. We zijn op zoek naar een gevoel van authenticiteit, maar doordat we met z'n allen naar dezelfde plekken gaan worden deze minder authentiek. De menigtes mensen staan in de weg van de ervaring (vaak letterlijk) en de markt speelt er slim op in. De reisbestemming verandert zo in een soort massaproduct

Reisschaamte

Er is vliegschaamte, sinds corona ook hoestschaamte, maar is het ei-

genlijk niet ook tijd voor reisschaamte? Niet direct, maar we moeten ons wel even flink afvragen of het niet anders kan. En dit is het uitgelezen moment. Door corona kunnen niet-noodzakelijke reizen opeens niet meer doorgaan. De toeristische hotspots zijn plotseling verlaten. En dat is zó bijzonder dat inwoners van de stad er foto's van nemen. Maar terwijl je thuiszit, is het een goed idee om eens na te denken over je eigen reisgewoontes. Waar ben je naar op zoek als je reist? Moet je daar überhaupt voor op reis? Wat mis je precies als je opeens vakantie moet vieren in je eigen tuin?

Het Afzichtkaartenproject laat zien dat filosofie niet noodzakelijk abstract is, maar soms ook heel praktisch. Steden als Amsterdam en Barcelona zaten voor corona met een enorm toerisme probleem. Wat als dit probleem niet organisatorisch, economisch, stedenbouwkundig, maar filosofisch van aard is? Zit het probleem niet in onze (filosofische) opvattingen van wat authenticiteit is, wat een bezienswaardigheid is, wanneer iets een reisbestemming is? Dat zou betekenen dat we die filosofie eerst moeten aanpakken om de problemen op te lossen die eruit ontstaan. Het kan in elk geval geen kwaad om er kritisch en filosofisch op te reflecteren. Zet daarom niet alleen de perfecte foto's

Coronavideo's

Opeens was het coronavirus daar en inmiddels is het niet meer weg te denken uit onze samenleving. Het virus, het beleid rondom het virus en ons gedrag riepen en roepen talloze nieuwe vragen op. Hoe kun je hamsteren tegengaan? Wat zijn essentiële beroepen? Wie heeft straks voorrang op de intensive care en bij de vaccinaties? Filosofen verbonden aan de Faculteit Wijsbegeerte delen in 90 seconden hun filosofische blik en inzichten op de coronacrisis. Benieuwd naar onze mini-serie? Scan de QR-code!

(met zo min mogelijk andere toeristen) op Instagram en stuur geen ansichtkaarten die een geromantiseerd beeld geven van de werkelijkheid. Vertel de verhalen waarheidsgetrouw en zet je medemens aan het denken. Zet ook

eens een wat mindere, eerlijkere foto op Instagram en stuur ook eens een Afzichtkaartje!

Nog meer lezen over Afzichtkaarten?
Neem een kijkje op www.afzichtkaarten.nl

Lieve papa,

Wat had ik je graag in mijn koffer meegenomen naar deze beleving vanaf het eerste moment dat ik op het asfalt liep in de schaduw stond van bezwete lijven als het mijne dacht ik aan je, papa, je zou het afschuwelijk vinden maar wat zouden we erom lachen achteraf bij jou in de tuin of voor het huis, waar het (zoals je altijd zegt) goed toeven is, de costa del bloemenbuurt hier bloeien de bloemen in de flitsen van de camera's de mussen zijn dik van de kruimels, net als thuis ik moet stoppen pap, een propper wuift me naar binnen

Lieve groeten van mij, de mussen en de mensen, bewaar je wat kruimels voor ons?

Esmé van den Boom

Herbruikbare bekercs of wegwerpbekers

Als Green Office stimuleren we studenten en medewerkers om samen te werken aan onderzoek naar duurzame onderwerpen. Met deze onderzoeksprojecten gebruiken studenten de universiteit als Living Lab en trekken ze conclusies over hoe de universiteit nog duurzamer kan worden. Een win-win situatie: de student kan onderzoek doen naar een 'echte' casus én de Green Office krijgt advies gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek.

Door Francine Nijp en Irene Maltagliati

Een deel van deze onderzoeksprojecten loopt via de Wetenschapswinkels. Vorig jaar zijn we in contact gebracht met Dr. Jeroen Vos van het Integration Project in de Bachelor Industrial Engineering & Management. In dit studieproject leren studenten hoe ze producten kunnen beoordelen op basis van een levenscyclusanalyse. Met deze kennis kan onderscheid worden gemaakt tussen producten door te kijken naar aspecten zoals CO₂-uitstoot of afval- en energieverbruik.

Wegwerpbekers of eigen mok?

Een van de onderzoeksvragen van de Green Office ging over koffiekopjes. Op de universiteit zijn veel verschillende kopjes in gebruik: Van het Facilitair bedrijf wisten we dat in 2018 door Douwe

Egberts koffieautomaten meer dan 2.400.000 wegwerpbekers werden gebruikt, terwijl slechts 65.397 drankjes uit deze automaten met een eigen beker werden aangekocht. Tegelijkertijd heeft Beijk in de kantines van de RUG wegwerp-Ecocups ingevoerd en krijgen studenten en medewerkers korting bij het meenemen van hun eigen mok. Voor studenten en medewerkers is ook het mogelijk om bij de I-shop herbruikbare mokken te kopen van verschillende materialen zoals keramiek, glas, roestvrij staal en hard plastic. We vroegen ons nu af: wat is beter voor het milieu, wegwerpbekers of herbruikbare bekercs? Op die vraag kun je nog niet zo eenvoudig antwoord geven, want het hangt af van het type materiaal, de productielocatie, de manier van afwassen en recyclen. Gebaseerd op al deze aspecten ontstond de vraag: wat is de beste optie voor RUG studenten en medewerkers?

De levenscyclus van een kopje

Rik Klement, student van de Bachelor Industrial Engineering & Management, was geïnteresseerd om dit onderwerp te onderzoeken voor zijn scriptie. Hij maakte een levenscyclusanalyse van verschillende varianten bekercs. Hij analyseerde de CO₂-uitstoot, het energie- en waterverbruik van herbruikbare bekercs die in de I-shop worden verkocht en van de wegwerpbekers uit de koffiemachines van Beijk en Douwe Egberts. Rik pakte het onderzoek zeer zelfstandig aan, maar hield tijdens het project steeds contact met de Green Office om zijn plan van aanpak af te stemmen en zijn resultaten en oplossingen te delen.

Onverwachte resultaten en slimme adviezen

Rik ontdekte dat de productie van de bekercs, waaronder het materiaal en de productiemethode, het meeste invloed heeft op de duurzaamheid. Uit zijn onderzoek bleek dat de wegwerpbekers van Douwe Egberts daardoor zelfs duurzamer zijn dan Ecocups vanwege hun lage gewicht en de huidige infrastructuur voor de afvalverwerking. Dit is voor de Green Office een zeer belangrijke vaststelling: we weten nu dat ondanks dat de door Beijk verkochte beker

het label "Eco" draagt, deze eigenlijk niet duurzamer is dan de standaard. We kunnen de kantine vervolgens helpen door te adviseren om hun Ecocups op de juiste manier te recyclen of nieuwe wegwerpbekers voorstellen. Daarnaast ontdekte Rik dat pas na 75 keer gebruik van een keramische mok of I-Shop Let's connect reismok deze herbruikbare alternatieven de Douwe Egberts wegwerpbeker verslaan op het gebied van duurzaamheid. Als studenten en medewerkers slim afwassen en tussendoor spoelen, wordt het energiegebruik van een herbruikbare beker verlaagd, waardoor deze bekercs sneller een duurzamer alternatief zijn voor wegwerpbekers. Dankzij deze bevinding kunnen we vervolgens campagnes en beleid zo insteken dat regelmatige RUG-bezoekers breng hun eigen beker mee of op een goede manier overschakelen naar her-

bruikbare bekercs, aangezien dit duurzamer is.

Tips voor studenten

De Green Office is erg blij met de samenwerking met de studenten via de Wetenschapswinkel en is van plan om voor de komende jaren steeds nieuwe studenten te werven. We raden studenten aan om een onderwerp te kiezen dat ze leuk en interessant vinden en dat aansluit bij hun studierichting. Rik heeft bijvoorbeeld een passie voor koffie en werkte eerder in een café, waardoor het onderwerp voor hem extra relevant was. We stimuleren studenten ook om creatief te zijn en dit project niet als een reguliere opdracht te beschouwen. Via de Wetenschapswinkel kunnen jouw ideeën en resultaten impact hebben en worden ze gebruikt om duurzame maatschappelijke ontwikkelingen te stimuleren.

Ervaring van Rik Klement

"Het onderzoeksproject dat ik mocht doen bij de Green Office was erg interessant om uit te voeren, omdat ik mijn technische achtergrond vanuit de Bachelor Industrial Engineering & Management kon toepassen op een erg actueel en tastbaar onderwerp. De omgeving van het onderzoek was de universiteit, dit maakte het heel direct mogelijk om informatie te vergaren en toe te passen in het onderzoek. Het leukst vond ik om een drinkbeker erg specifiek te analyseren en uiteindelijk weer tastbaar te maken met de grafische resultaten uit mijn model. Hiervan heb ik geleerd om verschillende facetten van kennis toe te passen op een probleem, van technische specificaties tot het meten van financiële haalbaarheid en het psychologische effect van maatregelen. Het is een aanrader om zo'n soort project te doen, vooral om verschillende kennis- en informatiebronnen te combineren!"

Stuur die wereldverbeteraars maar om een boodschap!

Saskia Visser

Diep in ons hart zijn we wereldverbeteraars. Niet alleen bij de wetenschapswinkel, maar ook veel studenten, onderzoekers én mensen buiten de universiteiten zijn gedreven om dingen in positieve zin te veranderen. Dat heeft allang geen geitenwollensokken imago meer, maar is, mede door er een nieuw woord op te plakken, ineens weer heel hip. Het buzzword van het moment is “impact”. En zoals dat dan gaat in academische kringen, dan willen we impact ook definiëren en meten, zichtbaar maken en waarderen. Maar dat blijkt nog niet zo eenvoudig!

Ik neem u even mee naar het najaar van 2018. Drie wetenschapswinkelcoördinatoren bespraken met de hoogste baas van de universiteit het idee van universiteitsbrede impactprijzen, één voor studenten en één voor medewerkers. Jouke de Vries vond het een goed plan, er was immers net landelijk naast de Spinozapremie, voor excellente wetenschappers, ook een Stevinpremie ingesteld, voor excellente wetenschappers die ervoor zorgen dat hun kennis benut wordt in de samenleving. Daaruit bleek wel dat maatschappelijke impact inmiddels serieus gewaardeerd wordt. Hoog tijd om dat in Groningen ook meer uit te stralen. “Ik zet het uit, willen jullie je er wel even tegenaan bemoeien?” Dat deden we graag. Bèta-collega Karin de Boer en ik namen deel aan een RUG-brede werkgroep om de impactprijzen voor te bereiden en dan merk je direct waar je allemaal rekening mee moet houden. Op het boodschappenlijstje: toiletreiniger, appels, peren en ander fruit, koek en ei, en een vraagteken.

WC-eend effect voorkomen

Ten eerste was er het WC-eendeffect dat we moesten zien te voorkomen. Als we als universiteit zelf gaan zeggen dat onze onderzoekers en studenten veel goed doen voor de maatschappij, dan kan dat best waar zijn... maar u denkt misschien toch: “Ja ja, wij van WC-eend adviseren WC-eend!” Daarom bedachten we dat we niet-academische partners een prominente rol moesten geven in de nominatieprocedure en in de jury. Hoe goed dat kon uitpakken merkte ik bij de facultaire ronde van de impactprijzen bij Letteren in september 2019. Dat was een openbaar evenement, waarop alle kanshebbers hun projecten over het voetlicht konden brengen en de maatschappelijke partners deelden in de feestvreugde. Een gemengde jury onder leiding van de Groningse wethouder Paul de Rook wees de projecten aan die mee zouden dingen naar de RUG Impactprijs.

Appels en peren, maar het liefst fairtrade impactfruit

Maar terug naar de voorbereiding; volgende punt op het lijstje was de appels met peren-kwestie. Verschillende wetenschappelijke disciplines dragen bij aan andersoortige veranderingen en maken ook heel verschillende producten. Wil je polarisatie tussen mensen te verminderen, dan zou je in kunnen zetten op gesprekstechnieken en debatten. Maar voor minder mi-

croplastics in het milieu is de ontwikkeling van een filterapparaat wellicht een goed idee. Allebei belangrijk, maar totaal verschillend. Dat vraagt bij de nominaties om ruim geformuleerde vragen waarin iedereen zijn ei kwijt kan. Zo probeerden we ervoor te zorgen dat alle wetenschappelijke disciplines kans maakten om te winnen. Daar horen ook criteria voor de jury bij om de kwaliteit van al het fruit te vergelijken. Dan kun je letten op uiterlijk en smaak, maar Karin en ik stonden als ware marktkooplui te pleiten voor een fairtrade productieproces van het impactfruit. Zo lukte het om samenwerking tussen wetenschappers en maatschappelijke partners als een belangrijk criterium aan de jury mee te geven. We denken dat je elkaar eerst moet weten te vinden voor je samen ook echt iets kunt veranderen. Dan wordt impact breder dan geld verdienen aan een product of dienst. Zo'n uitgangspunt mag voor wetenschapswinkels misschien gesneden koek zijn, we ontdekten in het proces dat de zoete koek er niet bij iedereen vanzelf ingaat.

Niet op het lijstje gezet, dus een gemiste kans

Tot slot was er dan nog de naam voor deze Impactprijzen. Universiteiten willen altijd graag een klinkende naam aan een prijs hangen om hem ook direct statuut mee te geven. Maar met welke naam kun je nu goed uitstralen dat het gaat over universiteitsbreed onderzoek waar de maatschappij iets aan heeft? Het bleef een vraagteken op ons lijstje. Gemiste kans, want natuurlijk kwamen er anderen die er een naam aan hingen. Het werden de Ben Feringa Impact Awards. De meest klinkende naam en gerespecteerde RUG-wetenschapper sinds Frits Zernike. Bovendien een sympathieke man met een hart voor jong talent en twee benen stevig in het veen van Barger-Compas. Niks mis mee, alleen past zijn naam niet zo goed bij deze prijs. Feringa hoopt wel op maatschappelijke impact van zijn onderzoek op de langere termijn, maar zijn hart ligt bij de ruimte die fundamenteel onderzoek nodig heeft. Bovendien snapte bijna niemand in de faculteiten nu meer dat dit geen exclusieve Bèta-prijs was. Daarbij hielp het natuurlijk ook niet dat de beide winnaars de eerste keer uit die hoek kwamen. Maar dat is de volgende keer vast anders.

U hoort het wel, wereldverbeteraars zijn kritisch. We zien hoe het altijd nog beter kan. Maar we hebben ook een optimistische grondhouding, anders begin je er immers niet aan. Daarom ben ik blij dat de Impactprijzen, vooruit... de Ben Feringa Impact Awards, er zijn gekomen en hoop ik dat ze de volgende keer nog een stukje beter worden. Dan denk ik bijvoorbeeld aan een website met daarop de samenstelling van de jury en quotes van de maatschappelijke partners om de gedachten aan WC-eend te vermijden. En wie droomt er niet van een feestelijke prijsuitreiking, post-corona voor een breed publiek met alle genomineerden op een podium? Daarmee kunnen we uitstralen dat er impact mogelijk is op veel verschillende manieren en in alle takken van wetenschap!

Corona Challenge

Hoe kun je inschatten hoe het met jongeren gaat als je ze niet langer fysiek tegenkomt? Is het wel mogelijk om hen te helpen wanneer de drempel om contact te leggen hoger wordt? Dit zijn het type vragen waar de jongerenwerkers van het schoolmaatschappelijk werk (“School als Wijk”) zichzelf mee geconfronteerd zien tijdens de coronapandemie. Zij maken zich zorgen om het welbevinden en oplopende leerachterstanden van met name mbo-studenten.

Op zoek naar antwoorden organiseerde de Wetenschapswinkels en WIJS met een kleine subsidie een “Corona-Challenge”. In het najaar van 2020 ging de eerste ronde van start. In deze challenge worden mbo, hbo en universitaire studenten uitgedaagd oplossingen te bedenken om mbo-studenten te bereiken die uit beeld zijn geraakt.

De subsidie komt van de “City Deals Kennis Maken” van het Regieorgaan SIA, waaruit ook ons project Samen-WIJS wordt gefinancierd. Het Regieorgaan SIA is een onderdeel van NWO dat de kwaliteit en de impact van het praktijkgericht onderzoek van hogescholen wil bevorderen. Ze doen dat door onderzoek te financieren en de samenwerking

tussen hogescholen, het bedrijfsleven en publieke instellingen te stimuleren. Door corona was er geld over op de begroting, wat ze nuttig wilden besteden. In de eerste ronde van de Challenge zijn twee groepen studenten vanuit verschillende opleidingen van de Hanzehogeschool Groningen enthousiast aan de slag gegaan. Zij kwamen met een aantal praktische suggesties:

1. Maak beter duidelijk dat School als Wijk er voor de student is. Jongeren kunnen School als Wijk zien als een soort “spijbel-politie” en daarom liever uit beeld blijven. Maar als het duidelijk is dat ze los van de school functioneren als een onderdeel van de WIJ-teams van

de gemeente, wordt de drempel voor contact mogelijk ook lager.

2. Doe meer met Instagram en andere sociale media om de jongeren te bereiken. Laat deze ook door studenten zelf van inhoud voorzien, zodat ze zich meer aangesproken voelen.

3. Als een student nergens meer op ageert, probeer dan eens met een handgeschreven kaartje het contact te herstellen. De onverwachte vorm en het persoonlijke karakter kan ineens wel doordringen, terwijl iemand de overvolle mailbox negeert.

In 2021 gaan nieuwe studententeams, dit keer bestaande uit hbo en universitaire studenten van verschillende opleidingen, verder met het doorontwikkelen en uitvoeren van deze ideeën en komen wellicht met nieuwe ‘outside the box’ oplossingen. Hieraan kan dan het subsidiebedrag van 5000 euro worden uitgegeven.

Even voorstellen Vera Verhage

Vanaf 1 februari 2021 ben ik de nieuwe coördinator van de wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid. De diversiteit in onderwerpen en de maatschappelijke betrokkenheid spreken mij zeer aan in het werk bij de Wetenschapswinkel. Mijn specifieke interesse gaat uit naar de organisatie van zorg- en welzijnsvoorzieningen en de (lange termijn) invloed daarvan op gezondheid en welbevinden. Daarnaast zoek ik graag verbinding tussen onderwijs, onderzoek en praktijk. Ik ken de wetenschapswinkel al goed want ik heb er mijn afstudeeronderzoek uitgevoerd. Ik deed onderzoek naar de toename van het aantal zogenaamde ‘Eerste Hulp Geen Vervoer-

ritten’ bij de ambulancezorg. Na mijn afstuderen als socioloog heb ik vervolgens aan verschillende onderzoeksprojecten gewerkt bij de afdeling Toegestemd GezondheidsOnderzoek (TGO), de onafhankelijke onderzoeksafdeling van het UMCG waar de Wetenschapswinkel deel van uitmaakt.

Komend jaar combineer ik mijn rol als coördinator met het afronden van mijn promotieonderzoek naar de lange termijnuitkomsten van zorg voor jeugdigen met psychosociale problemen. Daarnaast werk ik één dag in de week als docent bij de Academie voor Sociale Studies van de Hanzehogeschool. Komend jaar combineer ik mijn rol als coördinator met het afronden van mijn

promotieonderzoek naar de lange termijnuitkomsten van zorg voor jeugdigen met psychosociale problemen. Daarnaast werk ik één dag in de week als docent bij de Academie voor Sociale Studies van de Hanzehogeschool.

Massatoerismequiz

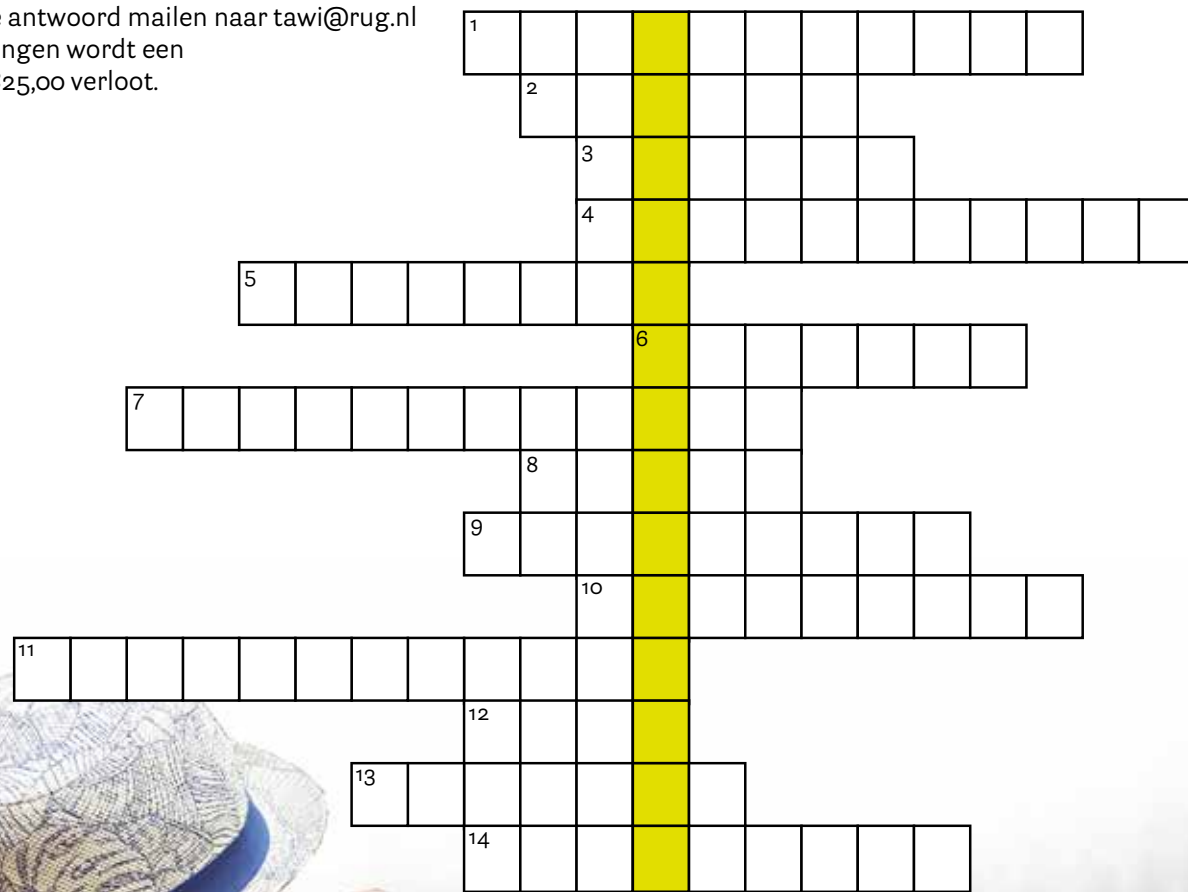
In onze zoektocht naar authenticiteit komen we vaak andere mensen tegen. Dat is natuurlijk jammer. Vandaar dat u in deze afzichtkaartenquiz zelf op zoek kunt naar authenticiteit. Vanuit uw luie stoel en zonder mensen om u heen.

Op de pagina hiernaast ziet u 14 toeristische attracties. Soms is dat een stad, soms een natuurverschijnsel, soms een specifieke bezienswaardigheid. Verzamel alle 14 locaties en u leest van boven naar beneden een woord.

Een deel van deze quiz is terug te vinden in het artikel over Afzichtkaarten. Dus als u slim bent, bladert u nog even terug!

Een boekenbon winnen?

U kunt het goede antwoord mailen naar tawi@rug.nl
Onder de inzendingen wordt een boekenbon van €25,00 verloot.

— **Bètawinkel** —

Publicaties

- *Quinty Soede. Bend the butt:* the waste hierarchy applied on cigarette debris. Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde
- *Stijn van Dullemen. A guide to large-scale solar heat collection.* Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde
- *Rami Baitie. Sustainable Roofs:* An insight into the optimal utilization of the University of Groningen's buildings. Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde
- *R.A.J. Jansma. Improving Recyclability:* A Conceptual Design for LotionPump Dispensers. Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde
- *Rik Klement. Sustainability of drinking cup usage at the University of Groningen.* Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde
- *Ziad Matar. Promoting Biodiversity in Photovoltaic Solar Fields:* a financial overview through systems thinking. Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde
- *A. Mukhamedov. Assessing and Improving the Current Energy Management Method at the UG Library.* Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde
- *U.A. Djalins. Diftar vs Fixed-rate:* An Assessment of Waste Management Proposals in Groningen. Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde
- *Thomas Swarts. Community Energy;* quantifying the effect of different der In combination with DSM on the electricity self-sufficiency rate and self-consumption rate of a small energy community. Stage-rapport Energy and Environmental Studies
- *Leo Haaksman. The Danish transition as guideline for the Netherlands in adopting district heating?* Stage-rapport Energy and Environmental Studies
- *Leo Haaksman. Modeling environmental and economic aspects of a local heat transition.* Stage-rapport Energy and Environmental Studies
- *Helen Wolter. Generating and Characterizing Microplastics for Use in Human*

- **Macrophage Immunoassays.** Stage-rapport Energy and Environmental Studies
- *Sara Doolittle Llanos. Women in Marine Sciences:* Issues in Research, Conservation, and Representation. Master Essay Marine Biology & Science Education.
- *Ellen Veldboom. Reduction of Complaints from Low-Frequency Noise by using a Brown and Black Noise CD.* Master thesis Faculty of Medical Sciences in samenwerking met Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid.
- *Wouter Dijkstra. Het effect van bruine en zwarte ruis bij mensen met klachten van een hinderlijk laagfrequent geluid.* Master thesis Faculty of Medical Sciences in samenwerking met Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid.
- *Zuhal Incedalci. Positief effect van ruisachtig geluid op hinder door laagfrequent geluid.* Master thesis Faculty of Medical Sciences in samenwerking met Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid.
- *Chantal van der Werf. Soft noise: the remedy for low frequency noise.* Master thesis Sociale Geneeskunde in samenwerking met Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid.
- *Lawrence Aalders, Ninke van Hoogmoed, Mariëlle Hoppenreijns, Matevž Schweiger, Johanna Thomann, Margriet Zwarts. #SensHagen. How can the Municipality of Zwolle effectively communicate the data regarding health consequences of Stadshagen air quality to its citizens?* Master rapport Science & Business.
- *Lawrence Aalders, Ninke van Hoogmoed, Mariëlle Hoppenreijns, Matevž Schweiger, Johanna Thomann, Margriet Zwarts. How can the Municipality of Zwolle effectively communicate the data regarding health consequences of Stadshagen air quality to its citizens?* Master rapport Science & Policy
- *Laura Arends. Ecologisch beekherstel van de Hunze in de stad Groningen.* Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Maaïke van Bodegom. Optimale Waterberging in de Laagveengordel.* Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Bhaarti Bodha. Wat werkt in de Friese Preventie Aanpak?* Wat werkt bij een leefstijlinterventie voor mensen met een

- lage sociaaleconomische status. Master adviesrapport Science Business & Policy
- *Marloes Groenhagen. Monitoring van de staat van instandhouding van diersoorten.* Een onderzoek naar monitoringstechnieken voor de provincie Drenthe. Master adviesrapport Science Business & Policy
- *Wouter Kraan. Een evaluatie van vertroebeling en cumulatieve effecten in beoordelingen in de Waddenzee.* Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Denise Roffel. Invasieve exoten in Noord-Nederlandse moerasesystemen:* beheerknelpunten, beleidsaspecten en mogelijke bestrijding. Master adviesrapport Science Business & Policy
- *Franziska Saalman. Giving Seas a Voice:* Recommendations on Environmental Communication With a Focus on the Baltic Sea. Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Jisk de Vries. Sustainability Labeling for Start ups;* the role of ecolabels for chemistry entrepreneurs. Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Ilse Winkel. Rapportage over beheer van visfauna in de Nederlandse Waddenzee.* Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Helen Wolter. School at Sea.* Master rapport Masterwork Honours College.

Presentaties

- *Nynke Blok, Roos Turkstra, Thijs Strik Oleta van Son. Be moral with coral.* Eerstejaars Biologie/Life Sciences and Technology, 31 januari 2020
- *Beau Tunderman, Niels Helfferich, Renate Klooststra. Why are urban environments beneficial for house sparrows and rock doves?* Eerstejaars Biologie/Life Sciences and Technology, 31 januari 2020
- *Rahiem Askar, Thijs van Eijck, Maarten Voss. Damn the dam?* Eerstejaars Biologie/Life Sciences and Technology, 31 januari 2020
- *Alessia de Gregorio, Maria Nabatova. Smoking 2.0.* First Year Symposium Chemistry, 21 februari 2020
- *Emiel Broekman, Sander Herbschleb,*

- *Rogier Remmerts. Re-inventing the wheel.* First Year Symposium Chemistry, 21 februari 2020
 - *Lucy Allison, Ramon Hartman, Jildou Schotanus, Lea Steingrüber. Polypropylene.* Bachelor presentation verbredende module Garbage Patchwork, Honours College, 7 januari 2020
 - *Laura Corrigan, Jan Haverkamp, Siri Rungarunchoitchuang, Philipp Stritzke. Polystyrene recycling:* A systematic approach. Bachelor presentation verbredende module Garbage Patchwork, Honours College, 7 januari 2020
 - *Shruti Giri, Isa Hamelink, Joshua Stevens. High Density Poly Ethylene.* Bachelor presentation verbredende module Garbage Patchwork, Honours College, 7 januari 2020
 - *Teresa Jungbluth, Luise Leis, Marieke Reichelt, Evert-Jan Witteveen. Curtailing plastic pollution PETE.* Bachelor presentation verbredende module Garbage Patchwork, Honours College, 7 januari 2020
 - *Paula Barho, Finn Kappus, Jojanke Nieboer, Kolja Pawlas. LDPE;* The reduction of single use plastic bags. Bachelor presentation verbredende module Garbage Patchwork, Honours College, 7 januari 2020
- **Geneeskunde & Volksgezondheid** —
- Masterthesissen
- *Daniëlle Bunt. The e-health tool WorkWeb-Autism can contribute to the employment readiness of people with autism.*
 - *Anne Lambrechts. Het testen van een nieuw platform voor begeleiders, ouders en leerkrachten van mensen met autisme en een verstandelijke beperking.* Observeren om te inspireren.
 - *Rianne de Vries. Oog voor sociale netwerken en sociale steun in de verslavingszorg.* Een verkennend kwalitatief onderzoek naar sociale netwerken en sociale steun van ouders met een middelverslaving in een gezinskliniek
- Rapportages
- *Ann Lankhorst, Bram Kottink, Bas*

- *Pascal Mik en Els Evenboer. Samenvatting literatuuronderzoek impact fysieke omgeving.*
 - *Pascal Mik. Samenvatting literatuuronderzoek vitamine D-tekort bij kinderen tot 12 jaar.* *Marloes Mussche, Nienke Riemersma en Els Evenboer.* Invloed digitale tijdperk op de opvoeding en ontwikkeling van het jonge kind.
 - *Nienke Riemersma, Nienke Verheij en Jolanda Tuinstra. Eindrapportage evaluatieonderzoek Eigen Regie en Participatie:* Vrouwengroep Hestia 2.
 - *Douwe Wilts. Verslag stage bij het Project 'De Sensatie van een Goed leven'.*
- Websites
- *Anne Lambrechts. Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek is de website van het project 'De Sensatie van een Goed leven'* (www.sensonate.nl) aangepast
 - *Douwe Wilts. Verschillende webteksten project 'De Sensatie van een Goed leven'.* Op de website www.sensonate.nl
- Presentaties
- *Pascal Mik. Samenvatting literatuur slaaphygiëne bij mensen met een licht verstandelijke beperking.* Presentatie voor de kenniskring Cosis.
 - *Douwe Wilts. Project 'De Sensatie van een Goed leven'.* Presentatie levensverhaal op bijeenkomst van Autisme InformatieCentrum Groningen.
 - *Douwe Wilts. Project 'De Sensatie van een Goed leven'.* Presentatie levensverhaal en bijdrage panel op het autismecongres van de NVA
 - *Douwe Wilts. Project 'De Sensatie van een Goed leven'.* Samenvatting van de dag op bijeenkomst van Autisme InformatieCentrum Groningen.
 - *Daniëlle Bunt en Douwe Wilts. Project 'De Sensatie van een Goed leven'.* Pre-

- *Anne Wil Bulthuis. Van ontkenning tot integratie* (juni 2020)
- Presentaties en evenementen
- *D. Leidelmeijer. Project SamenWIJS.* Nieuwjaarsbijeenkomst faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen, RUG, 2 januari 2020.
 - *D. Leidelmeijer. Onderwijsprogramma SamenWIJS.* Kick-off bijeenkomst project SamenWIJS. 27 januari 2020
 - *Taal, Cultuur en Communicatie*
- Rapporten
- *T. Lanz, Cultuursensitieve zorgbehoeften van Turks-Nederlandse ouderen in Veendam* (juli 2020). Vertaling.
 - *J. van der Zee, De lokale macht communiceert:* Een masterscriptie waarin een discoursanalytisch onderzoek is uitgevoerd naar de politiek betrokkenheid in de Groningse Oosterparkwijk (juni 2020).
 - *Stroop, L.B.J., Dynamic changes in the construct of engagement in the pre-vocational second language classroom:* a multiple case study (februari 2020).
 - *P. Koert, Students' Motivation in Pre-vocational Secondary Education:* Comparative Study of Mainstream and Bilingual Schools in the Netherlands (april 2020).
- **Taal, Cultuur en Communicatie** —
- Presentaties
- *Eindpresentatie Geschiedenisatelier Museum Oude Wolden, 26 mei 2020*
 - *Eindpresentatie Geschiedenisatelier Kinderboekenhuis, 26 mei 2020*
 - *Eindpresentatie Cultuursensitieve zorg voor Turkse ouderen, 20 november 2020*

— **Onderwijs** —

Publicaties

Presentaties en evenementen

Rapporten

Presentaties

- *Eindpresentatie Geschiedenisatelier Museum Oude Wolden, 26 mei 2020*
- *Eindpresentatie Geschiedenisatelier Kinderboekenhuis, 26 mei 2020*
- *Eindpresentatie Cultuursensitieve zorg voor Turkse ouderen, 20 november 2020*

Zullen

we

kennis

maken?